

Kalkulacja uprawy pszenżyta. Jeśli umiesz liczyć, licz na...

Autor: Tadeusz Śmigielski

Data: 9 października 2018

Umiejętność sporządzania kalkulacji i liczenia kosztów sprawia, że ryzyko wszechobecne w rolnictwie można ograniczyć podejmując właściwe decyzje. Kalkulacja uprawy pszenżyta sporządzona przez wybrane ODR może pomóc w wyborze kierunku produkcji.

Dlaczego kalkulacje uprawy tej samej rośliny są różne?

Wyniki kalkulacji uprawy tej samej rośliny nie mogą być identyczne, bo na ich ostateczny kształt wpływają różne czynniki, które brane są pod uwagę przy sporządzaniu obliczeń. Oprócz warunków przyrodniczych, takich jak klimat, bonitacja gleby itp. o wyniku końcowym decydują również inne parametry. Wymienić tu można wyposażenie gospodarstwa w sprzęt rolniczy, budynki, wysokość podatku, kwota dopłat. Nie bez znaczenia są tu ceny i ilości nawozów mineralnych, środków ochrony roślin, ceny zbytu czy opłat za usługi. Nie zapominajmy również o zakładanej wysokości plonu. Kalkulacje sporządzane przez ODR stanowią jedynie wzór dla rolnika, w jaki sposób może zrobić obliczenia. Prezentowaliśmy już podobne obliczenia w materiale <https://www.agrofakt.pl/kalkulacja-uprawy-pszenicy-warto-robic-obliczenia/>

Czy wszystkie obliczenia są poprawne?

Specjaliści od kalkulacji mają różne metody sporządzania obliczeń. W kalkulacjach uproszczonych pomijają niektóre czynniki mające wpływ na wynik końcowy. Niektórzy podają efekt wyliczeń nie uwzględniający amortyzacji, inni nie biorą pod uwagę dopłat obszarowych, do paliwa itp. W jeszcze innych nie brana jest pod uwagę praca rolnika. Nie jest to oczywiście problem, bo korzystając z pomocy doradców zawsze można zasugerować uwzględnienie takiego czy innego czynnika. Poniżej prezentujemy obliczenia kilku ODR dotyczących pszenżyta.

Kalkulacja uprawy pszenżyta

DODR organizuje stoiska informacyjno-promocyjne (fot. DODR)

Dolnośląski ODR

Dolnośląscy doradcy założyli, że zboże uprawiane jest na glebie klasy IIIa i IVa. Przyjeto średnie cenę skupu z czerwca a sprzedaż do uprawy był własnością rolnika. Zauważono, że gospodarstwo płaci podatek rolny, który 2018 roku wynosi 131,23 zł od 1 ha przeliczeniowego gruntów gospodarstw rolnych. Sporządzone wyliczenie zawiera dopłaty JPO i za zazielenienie, ponadto przy powierzchni 3-30 ha UR przysuguje płatność dodatkowa – 177,02 zł/ha. Nie uwzględniono natomiast zwrotu podatku akcyzowego na paliwo rolnicze 1 zł/litr. Przy plonie **50 dt** wartość produkcji z dopłatami wyliczono na **3860,32 zł**. Koszty bezpośrednio wyniosły **1 383,80 zł**, nadwyżka bezpośrednio **2 485,52 zł** a koszty pośrednio **1 286,81 zł**. Ogółem koszty na 1 ha wyniosły **2 670,61 zł**. **Dochód z działalności z dopłatami osiągnięty** **1 198,71 zł** a koszty produkcji 1 dt bez wyceny pracy własnej **53,41 zł**.

Kujawsko-Pomorski ODR

Opublikowana przez Kujawsko – Pomorski ODR kalkulacja uprawy pszenicy jest bardziej oszczędna w informacje wstępne, jednak zawiera najistotniejsze obliczenia pokazujące koszty i dochód rolniczy. Koszty zostały podzielone na dwie grupy, tj. **Koszty bezpośrednie (1888,00 zł)** i **pozostałe koszty (1405,00 zł)**. Do kosztów bezpośrednich zaliczono materiały siewne, nawozy mineralne oraz środki ochrony roślin. W pozostałych kosztach znalazły się koszty uprawy i zbioru, koszty specjalistyczne oraz koszty ogólne. **Ogółem koszty wyniosły 3293,00 zł**. **Wartość produkcji** w kalkulacji osiągnięta poziom **3575,00 zł** przy założonym plonie **55 dt z ha**. **Nadwyżka bezpośrednio** została skalkulowana na **1687 zł**, dochód z produkcji na **282,00 zł** a **dochód rolniczy** uwzględniający dopłaty na **1053,32 zł**. **Wskaźnik opłacalności** wyniósł **139,99 %**. Zestawienie wykonano według relacji cenowych w III kwartale 2018 r.

Pole doświadczalne OODR świadczy, że kalkulacje nie biorą się znikąd (fot. OODR)

Opolski ODR

Specjaliści z opolskiego w swoich kalkulacjach założyli trzy poziomy plonowania pszenicy, tj. **30, 45 i 60 dt z ha**. Przy poziomie dopłaty o wysokości 948,34 zł **wskaźnik opłacalności** został skalkulowany odpowiednio do wysokości plonu na **116,90 %, 127,14 % i 130, 76 %**. Znacznie gorzej wygląda **wskaźnik opłacalności bez uwzględnienia dopłaty**, gdy osiąga on wartości **78,65 %** przy plonie 30 dt, **96,01 %** przy plonie 45 dt i **105,19 %** przy plonie 60 dt. Zróżnicowany jest też **całkowity dochód rolniczy** uwzględniający dopłaty i wynosi on w zależności od założonego plonu **419,01 zł, 826,71 zł, 1140,63 zł**. Kalkulacja uprawy pszenicy **koszt produkcji 1 dt** szacuje odpowiednio na **82,64 zł, 67,70 zł i 61,80 zł**. Niezadowolający jest **dochód rolniczy netto bez dopłaty**, gdy przyjmuje wartości ujemne przy plonach 30 i 45 dt i wynosi odpowiednio do plonów **-529,33, -121,63**. Tylko przy założonym plonowaniu 60 dt wartość dochodu rolniczego osiąga **192,29 zł**.

Mazowiecki ODR

Kalkulacja uprawy pszenicy w wykonaniu mazowieckich doradców zakłada plonowanie na poziomie 40 dt, 50 dt i 60 dt. W kalkulacji założono, że dopłaty do produkcji obejmą:

- płatności bezpodlegnie (JPO -461,55 zł/ha, płatność za zazielenienie 309,77 zł/ha, płatność dodatków 177,02 zł/ha,
- dopłaty do materiału siewnego 92,45 zł/ha,
- dopłaty do paliwa 86 zł/ha.

Biorąc pod uwagę założone plonowanie w wysokości 60 dt **wskaźnik opłacalności** został obliczony na **147,21 %**. **Koszt produkcji 1 dt** skalkulowano na **58,27 zł** a **dochód z działalności bez dopłat wyniósł 523,75 zł**. Warto nadmienić, że przy plonie 40 dt ten sam dochód byłby ujemny i został obliczony na **-0,63 zł**. **Dochód z działalności** uwzględniający założone dopłaty przy plonie 60 dt kształtuje się na poziomie **1650,54 zł**. **Koszty bezpodlegnie** przy najwyższym plonie osiągnęły poziom **1728,52 zł** a **koszty ogółem 3496,25 zł** przy wartości produkcji **4020,00 zł**.

Pomorski ODR

Dość pesymistycznie wygląda kalkulacja uprawy pszenicy w pomorskim. Przy założonej intensywnej metodzie uprawy, **plon 60 dt i wartości produkcji** na poziomie **3720,00 zł, dochód rolniczy jest ujemny** i wynosi **-314,59 zł**. Ujemny jest również **wskaźnik opłacalności -8%**. **Koszty bezpodlegnie** osiągnięty w obliczeniach poziom **1637,94 zł** a **nadwyżka bezpodlegnie 2082,06 zł**. **Koszt produkcji 1 dt** osiągnięty wartość **67,24 zł**. W opracowaniu założono, że będzie to uprawa intensywna na glebach kompleksów pszenicznych i kompleksu pszenno-żytniego, o średniej zasobności w przyswajalne składniki pokarmowe i pH – pH 5,1-7,2. W obliczeniach nie uwzględniono żadnych dopłat.

Kontakt z doradcami w każdej sprawie przynosi efekty (fot. WODR)

A doradcy...

-Rolnicy na ogół nie są zainteresowani sporządzaniem kalkulacji – mówi mgr inż. Mieczysław Uciniek, kierownik Działu Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym w Opolskim ODR. – Jak dotąd nie było również potrzeby przeprowadzania szkoleń w tym temacie.

Zainteresowanie rolnika kalkulacjami przejawiało się jedynie w sytuacjach związanych ze sprawami procesowymi. W OODR, podobnie jak w wielu ośrodkach w kraju, sporządzane są oczywiście kalkulacje, które przekazywane są doradcom działającym w powiatach. Każdy rolnik może się z nimi zapoznać odwiedzając Powiatowe Zespoły Doradców. Oczywiście nie jest tak, że rolnicy nie prowadzą swoich obliczeń, lecz są to kalkulacje uproszczone obejmujące najczęściej koszty bezpośrednie. – Liczenie kosztów pośrednich sprawia rolnikom trudność, oni bardziej specjalizują się w technologii a nie w ekonomii – dopowiada Mieczysław Uciniek. – Nasze kalkulacje pokazują rolnikom, jak należy je sporządzać, są pewnym wzorcem, przymiarką cenową sporządzoną na dzień siewu. Kalkulacja uprawy pszenżyta jest takim właśnie przykładem, podpowiedzią jak należy ją wykonać.

Kalkulacje? Oczywiście! (fot. T. Śmigielski)

Rolnik swoje wie

–*Swoje kalkulacje każdy chyba robi* – mówi pan **Krzysztof**, właściciel ponad stu hektarowego gospodarstwa w woj. dolnośląskim. – *Na papierze wszystko ładnie wygląda, ale wystarczy, że przyjdzie susza, jak w tym roku i całe to liczenie na nic. Specjalizuję się w produkcji roślinnej i średnie plony rzepaku i zbóż w tym roku są bardzo słabe. Susza dała się wszystkim we znaki. Jeszcze na ziemi cięższej plony były jako takie, np pszenżyto dało ok. 5 ton, ale na glebie lżejszej zebrałem zaledwie tonę z hektara. Jak większość rolników złożyłem wniosek o udzielenie pomocy i czekam na pieniądze.* O kalkulacji uprawy rzepaku pisaliśmy również na stronie <https://www.agrofakt.pl/kalkulacja-uprawy-rzepaku-obliczyc-koszty/>

FADN

System zbierania danych rachunkowych znany jest w około 12 tysiącach gospodarstw w kraju. Udział rolników w systemie jest dobrowolny i informuje o stanie gospodarstwa w okresie jednego roku. – *W województwie opolskim systemem FADN objętych jest 474 gospodarstwa rolne, w których bardzo dokładnie prowadzimy rachunkowość zarządczą* – opowiada **Mieczysław Uciniek, kierownik Działu Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym w OODR.** – *Zachęcamy rolników do prowadzenia rachunkowości rolnej, bo ona nie tylko pokazuje wynik, podsumowanie ich pracy, ale daje możliwość porównania z innymi gospodarstwami. Na podstawie analizy FADN wiemy również, że nasze województwo razem z wielkopolskim, dolnośląskim i śląskim tworzą mikroregion rolniczy, który jest jednym z „najmocniejszych” w kraju. I jak tu nie liczyć!*